Ἐπιμέλεια ΘΑΝΑΣΗ ΓΚΟΒΑ

ΑΧΑΪΚΑ καὶ ΑΜΑ

ΑΥΡΙΟ ΒΡΑΔΥ ΚΑΙ ΩΡΑ 9 θὰ ξαναλάμψουν ταυτοχρόνως στὶς ψηλότερες κορυφὲς τῶν Βουνῶν τῆς Ἑλλάδος οἱ φωτιὲς τῆς Γιορτῆς τῶν Πυρῶν ποὺ γίνονται γιὰ πέμπτη φορὰ μέσα σὲ 25 χρόνια.— Ἡ Γιορτὴ αὐτὴ ποὺ διοργανώνεται ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδία Ἐκδρομικῶν Συλλογῶν Ἑλλάδος μὲ τὴν ἀθλητικὴ καὶ φιλότιμη προσφορὰ τῶν ὀρειβατικῶν ὁμάδων τῶν σωματείων εἶναι μιὰ μεγάλη συμβολικὴ ἐπίδειξη τοῦ ἀθάνατου Ἑλληνικοῦ ἰδεώδους τῆς μεταλαμπαδεύσεως τοῦ πνευματικοῦ φωτός.— Ὁ «Φυσιολατρικὸς Σύνδεσμος» Πατρῶν, μετέχοντας στὶς ἑορταστικὲς αὐτὲς ἐκδηλώσεις, θὰ ἀνάψη φωτιὲς στὶς κορυφὲς τοῦ Παναχαϊκοῦ καὶ τῆς Βαρόσοβας.— Θὰ εἶναι μιὰ ...φλογερὴ ἀνταπόκριση τοῦ Μωριὰ καὶ τῆς Ρούμελης, πάνω ἀπὸ ἕνα χῶρο φορτωμένο μὲ τόση Ἱστορία καὶ ὁμορφιά. ● Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΒΙΟΛΙΣΤΗΣ ΓΙΕΧΟΥΝΤΙ ΜΕΝΟΥΧΙΝ ποὺ εἶχε ἀρνηθῆ νὰ συνυπογράψη μὲ ἄλλους διανοουμένους καὶ καλλιτέχνες τὴν ἀπόφαση τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ τοῦ 1974 περὶ καταδίκης τοῦ Ἰσραὴν γιὰ τὴν διεξαγωγὴ ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν στὴν Ἱερουσαλὴμ προσφέρει τώρα τὴν συμβολήν του στὸ Ἵδρυμα τῆς Ἱστορικῆς Πρωτευούσης τῶν Ἰσραηλιτῶν.— Ὁ Μενουχὶν προσφέρθη νὰ δωρήση στὸ Ἵδρυμα τὸ ἤμισυ τῶν εἰσπράξεων μιᾶς συναυλίας ποὺ θὰ δώση στὸ Κόρνεγκ Χὼλ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς 60ῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων του.— Τὸ Ἵδρυμα τῶν Ἱεροσολύμων χρηματοδοτεῖ τὴν κατασκευὴ κήπων, κοινοτικῶν κέντρων, βιβλιοθηκῶν καὶ ἄλλων ἐγκαταστάσεων στὴν ἀναταλικὴ καὶ στὴ δυτικὴ Ἱερουσαλὴμ.

ΠΡΩΙΝΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Μόνο τὴ δουλειά τους

ΒΑΔΙΖΕΤΕ διαστικός, σχεδὸν τέλειος, γιὰ νὰ προλάβετε τὸ λεωφορεῖο ἢ νὰ πάρετε τὰξί. Ἀνταλλάσσετε τὶς καλημέρες μὲ τοὺς γνωστούς, κατὰ τρόπον ποὺ ἢ διασύνη νὰ ζωγραφίζεται στὸ πρόσωπό σας καὶ στὶς κινήσεις σας, ὥστε νὰ δώσετε στὸν ἄλλον νὰ καταλάβη ὅτι κάτι σοβαρὸ συμβαίνει, ὅτι κάτι πρέπει τέλος πάντων νὰ προλάβετε. Καὶ κατὰ συνέπειαν, δὲν σᾶς μένουν περιθώρια διανθίσεως τῆς «καλημέρας» σας καὶ μὲ λίγη ρωμέϊκη χασομέρεια. Ἐν τούτοις, εἶναι ἀδύνατον νὰ διανύσετε ἑνατὸ μέτρα χωρὶς νὰ διασταυρωθῆτε καὶ μὲ ἐκείνους ποὺ θὰ θεωρήσουν τὴ συνάντηση σὰν εὐκαιρία γιὰ νὰ ἔχουν μαζί σας μιὰ συνδιάλεξη, ἡ διάρκεια τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐπεῖγον τῆς δικῆς σας ὑποθέσεως, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄνεση ποὺ ἔχουν αὐτοί, μιὰ καὶ συμβαίνει νὰ ἔχουν διεκπεραιώσει ὅλες τὶς δουλειὲς τους καὶ τώρα ἁπλῶς κάνουν τὸν περίπατό τους.

Διότι ἂν ὑποτεθῆ ὅτι θὰ ρυθμίσετε τὸ θέμα ἀναλόγως πρὸς τὴ διασύνη σας, θὰ πρέπει νὰ γίνετε ἀγενής. Καὶ τὸ πρόβλημα εἶναι ἀκριβῶς αὐτό.

Ἡ θὰ τοὺς «κόψετε τὸ δῆχα» ἀπ' τὴ δεύτερη ἢ ὅλας κουβέντα, ποὺ θὰ ἐπιχειρήσουν, ἢ θὰ τοὺς ἀνεχθῆτε, ἀλλὰ κινδυνεύοντας νὰ πάθετε ζημιὰ ἄνευ προηγουμένου ἀπὸ τὴν καθυστέρησιν!

—Καλημέρα σας κύριε Χρίστο.

—Καλημέρα Γιῶργο.

—Καὶ σὲ ἤθελα δυὸ λεπτά...

—Δυὸ λεπτά; Μὰ τὶ λὲς Γιῶργος μου; Σὲ δυὸ λεπτὰ πρέπει νὰ βρίσκωμαι ὁπωσδήποτε στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμό.

—Ἔχεις δίκιο, ἀλλὰ κοίταξε νὰ δῆς... ἐκεῖνο τὸ ζήτημα ποὺ λέγαμε κλπ., κλπ.

Καὶ ἀρχίζει ἡ ἀνάπτυξη τοῦ θέματος, ἐνῶ σεῖς βηματίζετε νευρικὰ ἢ μᾶλλον περπατᾶτε στα... κάρβουνα!

Σᾶς σταματοῦν τὴν ὥρα ποὺ πηγαίνετε στὸ γραφεῖο. Κι' ἀρχίζουν μιὰν ἀκατάσχετη... σολωμὸνικὴ πρὸς ἐνημέρωσίν σας.

—Μὰ δρὲ Τάκη. Εἶναι παρὰ πέντε ἡ ὥρα καὶ στὶς ὀκτὼ πιάνω δουλειά.

—Καλά, δρὲ ἀδελφέ.. μὴν κάνης ἔτσι... Θὰ προλάβης.

Δηλαδὴ πλήρης ἔλλειψις κατανοήσεως καὶ συμμερισμοῦ τοῦ προβλήματος ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ ἄλλος.

Ἐμεῖς νὰ κάνουμε τὴ δουλειά μας τώρα ποὺ τὸν βρήκαμε τόν... ἀτυχῆ τὸν ἄνθρωπο! Κι' αὐτὸς ἂς κόψη τὸ σβέρκο του καὶ μὲ τὸ τραῖνο ποὺ δὲν προλαβαίνει, ἀλλὰ φεύγει ἀκριβῶς στὴν προκαθορισμένη ὥρα τῶν δρομολογίων καὶ μὲ τὸ γραφεῖο καὶ μὲ ὁποιαδήποτε ἄλλη κατάσταση ποὺ ὑπόκειται κατὰ τρόπον ἀδήριτον στὴ δουλειὰ τοῦ χρόνου.

Πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ μιὰν ἀπ' τὶς πιὸ ἀξιοσημείωτες μορφὲς ρωμέϊκης ἐπιπολαιότητος ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν πρόκειται νὰ ἀπαλλαγοῦμε καὶ τόσο εὔκολα.

ΠΑΝ

«Η ΗΜΕΡΑ»

ΠΡΟ 30 ΕΤΩΝ

Φημολογεῖται διεύρυνσις τῆς κυβερνήσεως Τσαλδάρη

ΑΘΗΝΑΙ. Ἡ ἀπουσία τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Κων. Τσαλδάρη, εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἔχει περισρίσει εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν πολιτικὴν κίνησιν τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης. Αἱ ὑπάρχουσαι πληροφορίαι εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐπείγεται νὰ ἐξασφαλίση διεύρυνσίν της προχειμένου α) Νὰ ἱκανοποιηθῆ ἐπιθυμία τῶν Ἄγγλων. β) Κατοχυρωθῆ ἡ εγκυρότης τοῦ δημοψηφίσματος. γ) Διὰ νὰ μὴ φορτωθῆ τὰς εὐθύνας τῶν ἀποτυχιῶν εἰς τας Ἐθνικὰς διεκδικήσεις. Ὑπάρχουν βάσιμοι πληροφορίαι ὅτι θὰ λιδοσκοποῦνται ὑπὸ τοῦ κ. Τσαλδάρη οἱ κ.κ. Σοφ. Βενιζέλος καὶ Γ. Παπανδρέου, ποὺ εὑρίσκονται μαζί του εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Μίνι ρεπορτάζ

—Η ΓΙΔΑ ἀρχίζει νὰ βρίσκεται στὴν ἐποχή της.

—Δηλαδὴ στὶς μεγάλες της νοστιμιές.

—Καὶ ἡ τιμὴ αὐτῆς;

—70 δραχμὲς κατὰ κιλόν.

—Τεύτέστιν πλήρης τιμαριθμικὴ καὶ τῆς... γκριντέλλας.

=ΕΚΤΟΣ ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐντοὶ ἐντὸς τοῦ τιμαρίθμου.

—Πρόκειται γιὰ τοὺς ...σπάρους, ποὺ ἐνεφανίσθησαν στὶς πάγκες τῶν ἰχθυοπωλείων.

—Μὲ διάταξιν τοιαύτην, ὥστε νὰ φιγουράρουν τὰ σχεδὸν κίτρινα πτερύγια τῆς κοιλιᾶς καὶ νὰ δίνευν τὴν ἐντύπωση ὅτι εἶναι. ξυγκωμένοι.

—Πάντως, δὲν τοὺς λείπει κάποια νοστιμιά.

—Καὶ καλὰ θὰ κάνουν μερικοὶ νὰ τοὺς δοκιμάσουν ἔστω καὶ θερινούς.

—Γιατὶ κανεὶς δὲν γνωρίζει, ἂν θὰ ἔχουμε φθινοπωρινούς.

—Ἤ κι' ἂν θὰ ἔχουμε, πόσο θά... ἔχουν;

Οἱ ἀρχαιολόγοι

ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ χίλιες εἶναι οἱ ὀργανικὲς θέσεις μονίμων ἀρχαιολόγων ποὺ χρειάζονται γιὰ νὰ περιφρουρηθῆ ἡ ἀρχαιολογικὴ μας κληρονομιά, δήλωσε ὁ ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ κ. Τρυπάνης.

Δὲν εἶναι δύσκολο νὰ το πιστέψουμε ἀφοῦ σὲ κάθε νομὸ τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουν τουλάχιστον 100—150 ἀρχαιολογικοὶ χῶροι (κατὰ μέσον ὅρον) ἐρευνῶν καταστροφῶν τῶν, οἰκοπεδοφάγων ἢ τῶν ἀρχαιοκαπήλων.

Ποιὰ ὅμως εἶναι ἡ συνέπεια τῶν λόγων τοῦ κ. ὑπουργοῦ;

Ἀποφάσισε νὰ προσθέση στοὺς 100 ἤδη ἐργαζομένους μονίμους ἀρχαιολόγους, ἄλλους τόσους.

Ἔτσι μὲ τὴ σημερινὴ κρατικὴ πολιτικὴ εἶναι ἀδύνατη φυσικὰ κάθε οὐσιαστικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μνημείου, σὰν λειτουργικοῦ κομμοῦ τῆς λαϊκῆς ἱστορικῆς μας μνήμης.

Ἀερο...ρετρό!

ΤΑ... ΖΕΠΕΛΙΝ μέχρι πρὶν λίγο καιρὸ ἦσαν μιὰ ὑπόθεση ξεπερασμένη. Νὰ ὅμως ποὺ γυρίζουν καὶ πάλι γιὰ νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους. Φυσικά, εἶναι ἐκσυγχρονισμένα τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ προορίζεται νὰ ἐξυπηρετήσουν κατὰ πρῶτον στρατιωτικοὺς σκοπούς.

Ὅμως πολλὲς ἐταιρεῖες πετρελαιοειδῶν ἔχουν ἤδη δείξη μεγάλο ἐνδιαφέρον. Καὶ ὁ λόγος εἶναι ἁπλός.

Ἀφοῦ τὸ σύγχρονο Ζέπελιν, μεταφέρει βάρη μεγαλύτερα ἀπὸ ὅσο εἶναι δυνατὸν νὰ μεταφέρη τὸ ἰσχυρότερο ἀεροπλάνο καὶ μάλιστα μὲ κόστος μεταφορᾶς ἀσύγκριτα χαμηλότερο.

Ἡ ποίησις τοῦ πόνου

«ΜΠΟΥΜΠΟΥΚΙΑ στὴ θύελλα» εἶναι μιὰ ὡραία ποιητικὴ συλλογή. Μιὰ ὑψηπετὴς πραγματεία πόνου, ὄχι ἐγκεφαλική, ἀλλὰ πηγαία —ἀτυχῶς.

Καὶ λέμε ἀτυχῶς, γιατὶ τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς αὐτῆς εἶναι ἡ ἐκ βαθέων φωνὴ μιᾶς κοπέλλας ποὺ ζεῖ ἀπὸ χρόνια στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου (πάσχει ἀπὸ σκλήρυσιν κατὰ πλάκας — τετραπληγίαν).

Συνιστοῦμε τὸ βιβλίο αὐτό, γιατὶ πέρα ἀπ' τὴν ἀναμφισβήτητη ἀξία του, ἡ ἀγοὰ του θὰ δώση ἀφ' ἑνὸς μὲν ἠθικὴ ἱκανοποίηση καὶ πνεῦμα ἐγκαρτερήσεως στὴν ἄρρωστη, ἀλλὰ καὶ τὰ μέσα νὰ ἐπιδιώξη τὴ θεραπεία της στὴν Εὐνώπη.

Ὅποιος θέλει νὰ προμηθευθῆ τὸ βιβλίο, ἂς γράψη στὴν ἀκόλουθη διεύθυνση: Ἔφη Κοκκίνη — Ἀλφειοῦ 11—13 Τ.Τ. 603. Ἀθήνας.

Ἐβρεξε χθὲς στὴν Ἀγγλία καταρρακτωδῶς

ΛΟΝΔΙΝΟ. (ΑΠΕ). Τὸ ὅτι ἔβρεξε χθὲς στὴν Ἀγγλία δὲν θὰ ἀποτελοῦσε συνήθως κανένα συνταρακτικὸ γεγονός. Ἀλλὰ μὲ τὰ τὴν τρομακτικὴ ξηρασία ποὺ πλήττει τὴν χώρα ἐδῶ καὶ ἕνα μήνα, οἱ χθεσινὲς βροχὲς, ἦταν κάτι τὸ ἐξαιρετικό.

Ἔβρεξε στὴν Ἀγγλία καὶ μάλιστα καταρρακτωδῶς. Τόσο καταρρακτώδης ἦταν ἡ βροχή, ποὺ οἱ πυροσβεστικὲς ὑπηρεσίες τοῦ Λονδίνου καὶ διαφόρων ἄλλων πόλεων τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀγγλίας, δὲν σταμάτησαν οὔτε στιγμὴ νὰ ἀντλοῦν νερὰ ἀπὸ πλημμυρισμένα ὑπόγεια.

Ὁ Διάδοχος

ΛΟΝΔΙΝΟΝ. Κατὰ τηλεγράφημα μέσῳ Γιβλαρτάρ, ἔφθασαν ἐκεῖ προερχόμενοι ἐκ Πόρτ — Σάϊντ, ἐπιβαίνοντες Βρεταννικοῦ ἐλαφροῦ ἀεροπλανοφόρου ὁ διάδοχος τῆς Ἑλλάδος Παῦλος, μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Φρειδερίκης.

Συνελήφθη ὁ Γ. Ροῦσσος

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. Ἐτέθη ὑπὸ κράτησιν ὁ Γεώργιος Ροῦσσος, ἀλλοτε ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑπουργὸς Ναυτικῶν τῆς ἐν Καΐρῳ Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἡ κράτησις τοῦ Ρούσσου εἶναι ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν μέτρων τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως ἐναντίον τῆς προπαγάνδας τῶν Ἀριστερῶν.

Τὸ «Βουλκάνια»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ. Τὸ Ἰταλικὸν ὑπερωκεάνειον «Βουλκάνια» τὸ ὁποῖον ἐξεχωρήθη εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἕνωσιν διῆλθε τὰ Δαρδανέλια κατευθυνόμενον εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Ὡς γνωστὸν εἰς τὴν Ρωσσίαν παρεχωρήθη ἐπίσης καὶ τὸ ὑπερωκεάνειον «Σατούρνια».

Θέαματα

ΛΥΡΙΚΟΝ: Βαριεττέ Πέτρου Κυριακοῦ. Σήμερον τὸ 4ον Πρόγραμμα.

ΑΛΑΜΠΡΑ: «Ὁ τελευταῖος τῆς Ταξιαρχίας» μὲ τὸν Τζὼν Γκάρφιλντ.

ΖΕΝΙΘ: «Ἀπρόσκλητος διάβολος» μὲ τὴν Μπέττυ Νταίβις.

Ἐκτυποῦνται
ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΕΝΤΥΠΑ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ • ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ • ΒΙΒΛΙΑ
"Γωνιὰ τοῦ βιβλίου"
★ΤΥΠΟΣ • ΒΙΒΛΙΑ • ΧΑΡΤΙΚΑ • ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ★
ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ 32 • ΤΗΛ. 277-396 • ΠΑΤΡΑΙ

DIONYSOS
Σπεσιαλιτέ
ΓΑΡΙΔΕΣ
ΓΚΙΟΥΒΕΤΣΙ

DIONYSOS GARDEN CLUB
RESTAURANT - DISCOTHEQUE
ΑΚΤΗ ΓΛΥΦΑΔΑΣ

ΗΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΔΙΔΕΙ ΚΑΡΠΟΥΣ

Ἕνα βιβλίο - καταπέλτης κυκλοφορεῖ στὴ Σοβ. Ἕνωση καὶ εἶναι ἀνεκτὸ ἀπὸ τὸ κράτος

ΠΡΟΑΓΓΕΛΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ

ΛΟΝΔΙΝΟ ('ΙΔ. Ὑπ.). Τὰ ἀκίνητα νερὰ τῆς σοβιετικῆς πνευματικῆς ζωῆς ἀνταράχτηκαν μὲ τὰ δύο ἔργα τοῦ Γιεύρι Τρίφονωφ, ἑνὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ προικισμένους συγγραφεῖς τῆς σημερινῆς γενιᾶς. Ἕνα μυθιστόρημα, ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν ἐπιθεώρηση «Φιλία τῶν λαῶν», καὶ ἕνα θεατρικὸ ἔργο ποὺ ἀνέβηκε στὸ θέατρο Ταγκάνκα, ἔκαναν βαθύτατη ἐντύπωση στὸ κοινό, ἐντύπωση γιὰ τὴ λογοτεχνικὴ καὶ θεατρική τους ἀξία, ἐντύπωση γιὰ τὴν προβληματική τους, ποὺ βρίσκεται πολὺ πέρα ἀπὸ τὰ «ἐπιτρεπόμενα» ὅρια, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀνοχὴ ποὺ ἔδειξαν οἱ ἀρχὲς ἐπιτρέποντας ἔργα ποὺ, σὲ κάθε ἄλλη περίπτωση, θὰ εἶχαν ὁδηγήσει τὸ συγγραφέα τους στὴν ἐξορία.

Ἡ δημοσίευση τοῦ μυθιστορήματος σταθῆκε ἕνα ἐξαιρετικὸ γεγονός. Τὰ 150 χιλιάδες φύλλα στὰ ὁποῖα κυκλοφόρησε ἔγιναν ἀνάρπαστα καὶ σήμερα μπορεῖ νὰ τὰ βρῆ κανεὶς στὴ μαύρη ἀγορά. Πολλοὶ ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ προμηθευθοῦν τεύχη τοῦ περιοδικοῦ τὸ διαβάζουν σὲ φωτοαντίγραφα ποὺ κυκλοφοροῦν ἀπὸ χέρι σὲ χέρι.

Τὸ θεατρικὸ ἔργο εἶχε παρόμοια ἐπιτυχία. Ὕστερα ἀπὸ μῆνες ἀβεβαιότητας, ἂν θὰ δινόταν ἡ ἄδεια γιὰ τὸ ἀνέβασμά του, τελικὰ παρουσιάστηκε στὸ κοινό. Καὶ οἱ οὐρὲς στὰ ταμεῖα τοῦ θεάτρου γιὰ τὴν προμήθεια εἰσιτηρίων ἦταν ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες.

Ἔτσι τὸ κοινὸ εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ χαρῆ δυὸ ἔργα σημαντικά, ποὺ ὅπως, ἔγραψε ὁ ξένος τύπος, δὲν εἶναι μόνο ὁ κριτικὸς τους χαρακτήρας ποὺ τοὺς ἐξασφαλίζει τὴν ἐπιτυχία, ὅπως ἔγινε συχνὰ στὸ παρελθόν. Ἡ ἀξία τους εἶναι ἀναμφισβήτητη καὶ τοὺς δίνει μιὰ σημαντικὴ θέση στὴ λογοτεχνικὴ παραγωγὴ αὐτῆς τῆς χώρας μὲ τὴ μεγάλη παράδοση στὴ λογοτεχνία καὶ στὸ θέατρο. Ἀλλὰ τὸ ἐρώτημα παραμένει: Γιατὶ οἱ ἀρχὲς ποὺ συνήθως ἐξίχνουν τόση ὑπερευαισθησία, δὲν ἀντέδρασαν τώρα στὴν ἐμφάνιση αὐτῶν τῶν δύο τόσο ἀξιολόγων, ἀλλὰ καὶ βαθύτατα κριτικῶν ἔργων.

ΜΑΚΑΒΡΙΕΣ ΜΗΧΑΝΟΡΡΑΦΙΕΣ

Καὶ τὰ δύο ἔργα ξετυλίγονται γύρω ἀπὸ «μύθους», ποὺ ἀγγίζουν ὡς τὰ κατάβαθα παλιότερες καὶ σύγχρονες καταστάσεις στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, χωρὶς νὰ περιορίζωνται στὸ ἐξωτερικό, περιγραφικὸ τους μέρος. Πηγαίνουν πιὸ πέρα, ἐκεῖ ὅπου οἱ καταστάσεις διαμορφώνουν μιὰ νοοτροπία καὶ μιὰ ψυχοσύνθεση, πλάθουν τὶς ἀνθρώπινες ψυχές. Κι' ἡ δικιά τους ματιὰ τοῦ Γιούρι Τρίφονωφ, φτάνει σ' αὐτὴ ἀκριβῶς τὴ διαμέρφωση ψυχῶν ποὺ «ἀπανθρωπίζονται» καὶ διαψεύδουν τὴ μεγαλύτερη ὑπόσχεση καὶ τὸ ὡραιότερο ὅραμα ποὺ προσέφερε ὁ σοσιαλισμός: Πῶς θὰ πλάση ἀνθρώπους ἐλεύθερους καὶ περήφανους.

Τὸ θεατρικὸ ἔργο, ποὺ ἔχει τὸν τίτλο «Ἀντελλαγή», ξετυλίγει ἕνα μύθο τῆς καθημερινότητας, στὴν πρώτη ματιά: Ἕνα ζευγάρι μὲ μιὰ δεκάχρονη κόρη, ἔχει ἕνα διαμέρισμα τοῦ ἑνὸς δωματίου. Ἡ μάνα τοῦ συζύγου εἶναι ἄρρωστη ἀπὸ κακοήθη μὰ δὲν τὸ ξέρει. Τὸ ζευγάρι τὴς προτείνει νὰ ἀφήση τὸ δωμάτιο ὅπου μένει καὶ νὰ πάη νὰ κατοίκηση μαζί τους. Ἡ «στοργική» αὐτὴ πρόταση, κάθε ἄλλο παρὰ στοργικὰ ἐλατήρια ἔχει. Τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι ἔτσι τὸ ζευγάρι θὰ ἀποκτήση τὴν δυνατότητα νὰ πάη σὲ ἕνα μεγαλύτερο διαμέρισμα, νὰ κάνη ἀντάλλαγὴ μὲ ἕνα ζευγάρι ποὺ χωρίζει καὶ εἶναι ὑποχρεωμένο νὰ ἀφήση τὸ δικό του, μεγαλύτερο διαμέρισμα.

Αὐτὴ ἡ μικρὴ, ταπεινὴ ὅσο καὶ μακάβρια μηχανορραφία ἔχει κάτι ἀπὸ τὴν διεισδυτικότητα ἑνὸς Ντοστογιέφσκι, καθὼς ἀποκαλύπτει τοὺς μηχανισμοὺς ποὺ μικραίνουν τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, δὲν τῆς δίνουν ἄλλη διέξοδο γιὰ τὴν σωτηρία της παρὰ μόνο τὶς τύψεις καὶ τὴν αὐτοκατηγορία γιὰ τὴν ἀδυναμία της — ὅπως κάνει στο ἔργο τοῦ Τρίφονωφ, ὁ ἄντρας.

Μὰ τέτοιες μικρὲς μηχανορραφίες ἔστω καὶ λιγώτερο μακάβριες, εἶναι καθημερινὸ φαινόμενο στὴ σοβιετικὴ κοινωνία, ποὺ μαστίζεται ἀπὸ ἐλλείψεις ὄχι γιατὶ τῆς λείπουν τὰ μέσα, ἀλλὰ γιατὶ ἡ συγκεντρωτικὴ γραφειοκρατία παρεμποδίζει τὴν ἀνθρώπινη ἐπιλυσή τους. Ἔτσι τὸ «δισμέρισμα» ἡ ἁπλῆ ἀνθρώπινη ἀνάγκη γιὰ μιὰ στέγη «ἰδιωτική», ὅπου τὸ ζευγάρι μπορεῖ νὰ ἔχη τὶς δικές του ὧρες, χωρὶς τὴ διαρκῆ παρουσία τοῦ παιδιοῦ, γίνεται τελικὰ ἕνα φθοροποιὸ ὄνειρο. Κι' αὐτό, γιατὶ ἡ γραφειοκρατία μένει προσκολλημένη σὲ συστήματα ποὺ εἶχαν τὴ δικαιολογία τους στὰ πρώτα μετεπαναστατικὰ χρόνια ἢ στὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ χρόνια, ἀλλὰ δὲν τὴν ἔχουν σήμερα.

ΘΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΡΟΠΗΣ

Ἂν ὁ θεατὴς τῆς «Ἀνταλλαγῆς» βλέπει σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τὴν ψυχοφθόρο δράση τῆς σοβιετικῆς καθημερινότητος ποὺ μπορεῖ, ἀλλὰ δὲν θέλει, νὰ ἐξανθρωπισθῆ, ὁ ἀναγνώστης τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Τρίφονωφ «Τὸ σπίτι στὴν ὄχθη» εἶναι ὁ τίτλος του, ἔχει τὴν εὐκαιρία νὰ κάνη ἕναν ἔλεγχο συνειδήσεως. Ἔλεγχο ποὺ πάει ἀρκετὰ πίσω, στὰ χρόνια τοῦ σταλινισμοῦ, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἄμεσος, τωρινός. Μέσα ἀπὸ μιὰ πρόζα ποὺ θεωρεῖται ἀπὸ τὶς καλύτερες ποὺ γράφηκαν τὰ τελευταῖα χρόνια, κυλάει ἡ «συνηθισμένη» ἱστορία τῶν σταλινικῶν διωγμῶν.

Ἕνας ἄνθρωπος, ἕνας Σοβιετικὸς πολίτης, ποὺ γενικὰ, ἦταν κομμουνιστὴς πρὶν τὴν ἐπανάσταση καὶ εἶχε πολεμήσει γι' αὐτήν, συλλαμβάνεται. Στέλνεται σὲ στρατόπεδο ἢ τουφεκίζεται. Ἀλλὰ τὸ θῦμα δὲν εἶναι μόνο αὐτός. Θύματα εἶναι κι' ἐκεῖνοι ποὺ μένουν πίσω. Ἡ οἰκογένειά του. Ποὺ, ὅπως γίνεται μ' ἕναν ἀπὸ τοὺς ἥρωες τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Τρίφονωφ, ὑφίσταται τὸν ἀντίχτυπο στὰ μικρὰ καὶ στὰ μεγάλα γεγονότα τῆς ζωῆς. Ἐδῶ, στὸ μυθιστόρημα, ἡ οἰκογένεια ποὺ μένει πίσω ὑποχρεώνεται νὰ ἐγκαταλείψη τὸ διαμέρισμα ὅπου κατοικοῦσε, στὴν ἔχθη τοῦ ποταμοῦ καὶ νὰ μετακομίση ἀλλοῦ, σὲ ἕνα δωμάτιο στὴν ἄκρη τῆς πόλης. «Ἡ γιαγιὰ ἤθελε μιὰ ὥρα γιὰ νὰ πάη στὴ δουλειά της», λέει ἕνας ἀπὸ τοὺς ἥρωες. Κι' ἀμέσως αὐτὴ ἡ ἐγκαταλείψη τοῦ μεγαλύτερου καὶ πιὸ κεντρικοῦ σπιτιοῦ, αὐτὴ ἡ μετακόμιση στὴν ἄκρη τῆς Μόσχας παίρνει τὶς διαστάσεις μιᾶς ἀνθρώπινης τραγῳδίας

Θύματα τῶν διωγμῶν εἶναι κι' ἄλλοι ἀκόμη. Οἱ ἄλλοι. Ἐκεῖνοι ποὺ ξέρουν πὼς ὁ ἄνθρωπος ποὺ συλλαμβάνεται εἶναι καθαρός. Καὶ δὲ μιλοῦν. Δὲν ἀντιδροῦν. Γιὰ νὰ μὴν ἔχουν τὴν ἴδια τύχη. Ἢ γιὰ νὰ μὴ χάσουν τὰ πλεονεκτήματα ποὺ ἡ προσαρμογή τους στὶς διεστροφίες τοῦ σταλινισμοῦ, ὁ κανφορμισμὸς τους, τοὺς ἐξασφαλίζει. Τεύτη ἡ παθητικότητα, τοῦ τῆ σιωπὴ εἶναι ποὺ ἐπέτρεψε τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ σταλινικοῦ καθεστῶτος, ποὺ μετέτρεψε τὸ ὅραμα τοῦ σοσιαλισμοῦ σὲ μιὰ αὐταρχικὴ κοινωνία. Μιὰ κοινωνία ποὺ οἱ πολίτες της χάνουν τὴν ψυχή τους γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν, ἁπλῶς, τὴν ἡσυχία τους, τὴν προεγωγή τους, τὴ σταδιοδρομία τους.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΗΡΩΑΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ

Ὁ Γιούρι Τρίφονωφ δίνει μὲ τὴ μαστοριὰ τοῦ μεγάλου λογοτέχνη τὸ κύλισμα τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἀποφασίζει νὰ κλείση θεληματικὰ τὰ μάτια.

Ἡ κύριος ἥρωας τοῦ ἔργου, ὁ Γκλιεμπόφ, ἀποφασίζει νὰ μὴν ὑπερασπιστῆ τὸν καθηγητή του, τὸν Γκαντσούκ, ποὺ κατηγορεῖται γιὰ ἰδεολογικὲς παρεκκλίσεις. Στὴν ἀρχὴ ὁ ἥρωας ἀποφασίζει νὰ πάη στὸ σπίτι τοῦ καθηγητῆ του καὶ νὰ συζητήση μαζί του, δείχνοντας ἀποφασισμένος νὰ σταθῆ στὸ πλευρό του. Μὰ ὕστερα τὸ σκέπτεται καλύτερα. Κι' ἀποφασίζει νὰ μὴ μιλήση. Ν' ἀφήση τὰ πράγματα νὰ τακτοποιηθοῦν «μόνα τους». Μὲ σεβασμὸ καιροῦ. Κι' ἔτσι ἤρθε τὸ γλυστερὸ κατήφορο τῆς παθητικότητας, τοῦ κονφορμισμοῦ, ποὺ ἔγινε ἡ τυπικὴ στόση χιλιάδων διανοουμένων τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν μεγάλων διωγμῶν. Ὅταν ἤρθε ἡ ὥρα τῶν ψυχιατρείων. Ὅταν ὁ φόβος καὶ ὁ καιροσκοπισμὸς εἶχαν ἐαυλέψει ἐπὶ χρόνια τὶς ψυχές.

Τὸ βιβλίο τοῦ Τρίφονωφ φαίνεται τὸ ἔχει, ἂν ὄχι καθαρὰ αὐτοβιογραφικὰ στοιχεῖα, πολλὰ βιώματα τοῦ ἴδιου τοῦ συγγραφέα. Ποὺ, παιδὶ ἀκόμη, τὸ 1938, εἶδε νὰ παίρνουν τὸν πατέρα του, παλιὸ κομμουνιστή, γιὰ νὰ τὸν τουφεκίσουν. Ἀκόμη καὶ τὸ «σπίτι στὴν ὄχθη» εἶναι ὑπαρκτό. Σ' αὐτὸ ἔζησε ὁ συγγραφέας τὰ πρῶτα παιδικά του χρόνια. Σ' αὐτὸ ἔζησαν πολλοὶ διαλεχτοὶ διανοούμενοι τῶν πρώτων μετεπαναστατικῶν χρόνων, ποὺ κυνηγήθηκαν ἀπὸ τὸν σταλινισμὸ καὶ χάθηκαν ἕνας ἕνας. Κάτω ἀπὸ τὴ σιωπὴ τῶν γετόνων. Ἴσως καὶ κάτω ἀπὸ τὴ σιωπὴ πολλῶν ὑποψηφίων θυμάτων, ὥσπου νὰ ἔρθη ἡ ὥρα γιὰ τὴ δική τους σύλληψη.

Τὸ χθὲς καὶ τὸ σήμερα μπλέκονται, ἔτσι στὸ μυθιστόρημα τοῦ Τρίφονωφ, σὲ μιὰ σπαρακτικὴ καταγγελία τῶν μεθόδων ποὺ δ